

Arama-üretim sektörümüzün gerçek sorunlarını tartışmaya hazır mıyız?

Sorunlarımızı birbirimizin fikirlerini anlayarak ve uzlaşarak çözmek yerine maalesef sloganlar etrafında tartışan bir kültürde yaşıyoruz. Bu tartışma kültürü, çözülmesini bir kenara bırakalım, sorunlarımızın anlaşılmasını bile zorlaştırıyor.

'Türkiye'de petrol konusu da bu davranış tarzımıza en nadide örneklerden birini oluşturuyor. 1,5 yıl önce Türk Petrol Kanunu'nun TBMM gündemine geldiği günlerde dile getirilen sloganlar, yeni bir kanun hazırlanmasını tetikleyen en önemli sorulardan birini büyük oranda gölgeledi: "Ülkemizin petrol potansiyelini ortaya çıkartabilecek ve uluslararası arenada söz sahibi olabilecek bir yerli arama-üretim sektörümüz olması için ne yapmalıyız?"

Bu sorunun cevabı, hiç kuşkusuz sağlıklı bir personel eğitim ve istihdam politikasından geçiyor. Yerli arama-üretim sektörünün istihdam ayağını güçlendirmenin yolunun, profesyonel bir bakış açısıyla devlet-özel sektör işbirliğinden geçtiğine içtenlikle inanıyorum. Bu işbirliği çerçevesinde uzun vadede 3 aşamalı bir süreç öngörüyorum:

1) Özel Sektör Yatırımlarını Tetikleyecek Yeni Bir Kanun:

İlk aşamada her şeyden önce Türkiye'de dünya standartlarında iş yapma kapasitesine sahip sektör oyuncularını desteklememiz gerekiyor. Cumhuriyet tarihimizdeki toplam 3.326 kuyunun yüzde 65'inin Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) tarafından açıldığı, diğer onlarca şirketin yüzde 35'ini paylaştığı bir sektörden bahsediyoruz.

Bu noktada şirketlerin yatırımların sınırlı düzeyde kalmasını 'komplo teorileri' ile açıklamaya çalışmak yerine, şirketlerimizin bu alandaki yatırımlarının önünü açacak hamleler yapıp yapmadığımızı sorgulamamız gerektiğine inanıyorum.

Zira yatırımların teşvik edilmediği, sadece TPAO'ya tanınan bütçeyle sınırladığımız bir sektörün ne kadar verimli olabileceğinin cevabı, son 17 yılda arama faaliyetlerinin yüzde 75, üretimin ise yüzde 50 azaldığına dair verilerle tam karşımızda duruyor.

PETFORM üyesi 31 enerji şirketi olarak desteklediğimiz 5574 sayılı Türk Petrol Kanunu'nun yürürlüğe girmesi durumunda, ülkemizde hem yerli hem de yabancı yatırımların büyük bir ivme kazanacağına inanıyoruz.

Bu ivme yakalandığı takdirde Türkiye'de servis şirketleriyle, yan sanayileriyle devasa bir sektör oluşacak; bu da on binlerce

Ecvet Sayer

PETFORM Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı

Energy Expert

Unfortunately, we are living in a culture that deliberates our problems around slogans rather than comprehending and compromising on each other's opinions and ideas. Putting away resolution of our problems, such deliberation culture even aggravates comprehension of our problems. The topic, "Petroleum in Turkey" also constitutes one of the rarest examples of such behavior. The slogans uttered 1.5 years ago at the times when the Turkish Petroleum Law was added to the agenda of TBMM (Turkish Great National Assembly) substantially clouded one of the most significant questions that triggered drafting of the new law: "What must we do in order to have a domestic exploration – production sector that can be an expert on the international arena and capable of revealing the petroleum potential of our country?"

Without any doubt, the answer to this question passes through a sound staff training and employment policy. I cordially believe that the manner to consolidate the employment step of the domestic exploration – production sector passes through the government – private sector collaboration from a professional point of view. Within the frame of such collaboration, I envisage a 3 – stage process in the long run:

1) A New Law that can Trigger the Private Sector Investments: At the first stage, before all else, we need to support the sector players in Turkey that possess the capacity to conduct business at the world standards. Here, we are mentioning about a sector where, throughout the Republic history of our country, 65 percent of the total 3.326 wells are bored by Turkish Petroleum Corporation (TPAO) and where the other companies in the sector share the remaining 35 percent. At this point, instead of endeavoring to explain the fact that the investments of the companies are maintained at limited levels with 'conspiracy theories', I believe that we need to query the fact that have we ever took any action to pave the way for the investments of our companies in this field. Because, the question on to what extent a sector can be efficient if investments related to such sector are not encouraged and the sector is limited with the budget grated only to the TPAO is straightly in front of us with the data on the fact that the exploration activities are reduced by 75 percent and production is reduced by 50 percent in the last 17 years. In case the Turkish Petroleum Law No. 5574, which we have full support as 31 energy companies that are members to PETFORM, enters into force, we believe that both domestic and foreign

kişiyi direkt veya dolaylı istihdam sağlayacaktır. Yani, ilk aşamada özel sektör yatırımlarını teşvik edecek yasal altyapının oluşturulması gerekiyor.

2) İstihdamda Devlet-Özel Sektör İşbirliği: İkinci aşamada, yeni Petrol Kanunu ile gelişecek sektörün nitelikli eleman ihtiyacı da doğal olarak artacaktır. Mevcut durumda TPAO, bir nevi 'sektör okulu' işlevini görüyor. Bu alanda yatırım yapan şirketlerin kadrolarına baktığımız zaman büyük bir çoğunluğunu TPAO'dan emekli elemanların oluşturduğunu görürsünüz. Hâlihazırdaki bu durum, iki sorunu da beraberinde getiriyor:

Birinci sorun, devlet, dünya standartlarında imkânlar sunmadığı oranda bilgi birikimini kaybediyor. TPAO'nun deneyimli mühendislerinin çok daha iyi imkânlar sunan yurtdışı projelerine kaydığını gözlemliyoruz. Yani, kendisinin hakim olduğu bir piyasada devlet, yeni istihdam yaratmayı bir kenara bırakalım, kendi nitelikli işgücünü bile kaybediyor.

İkinci sorun ise, bu elemanlar yıllar boyunca devlet mekanizması içerisinde o mantığa uygun iş yaptığı için özel sektörün fizibilite bazlı projelerine uyum sağlamakta zorlanıyor.

Sonuç olarak Türkiye'nin arama-üretim yatırımlarında özel sektörün önünü açmadığınız takdirde ne devlet nitelikli işgücünü elinde tutabiliyor ne de özel sektör bu deneyimden etkin bir şekilde faydalanabiliyor. Sorunun çözümü, arama-üretim sektöründe nitelikli eleman istihdamı konusunda devlet ve özel sektörün kapsamlı bir işbirliği yürütmesinden geçiyor.

3) Nitelikli Eleman Eğitimi: Üçüncü aşamada ise sektör, eğitim ayağında iyileştirmeyi zorunlu kılacaktır. Nitekim günümüzde bile sektörün başlıca sorunlarından olan vasıflı teknik eleman eksikliğinin, önümüzdeki yıllarda kanayan bir yaraya dönüşeceği aşikârdır.

Bu durumu da istihdamın iki ayrı ayağı halinde ele alabiliriz: Mühendis ayağına baktığımız zaman, şu anda birçok üniversitenin Petrol Mühendisliği, Jeoloji Mühendisliği bölümlerinden mezun olan binlerce gencimiz, mevcut iş olanaklarının sınırlı olması dolayısıyla ya işsiz kalıyor ya da başka sektörlere yöneliyor.

Önümüzdeki yıllarda sektörün gelişimi, mühendis istihdamını çok daha üst seviyelere taşıyacaktır.

Bununla birlikte asıl işgücü ihtiyacının teknik eleman düzeyinde olacağına inanıyorum. Nitekim şu anda bile nitelikli teknik eleman yetiştiren bir sistemimiz bulunmuyor. Mevcut durumda bu teknik elemanları kendi içimizde yetiştirme yoluna gidiyoruz. Hâlbuki bu işlerin önceden bir teknik eğitim sürecinde öğrenilmesi, ardından sahada deneyim kazanılarak kademe kademe çıkılan bir sürecin oluşması gerekiyor.

Dokuz Eylül Üniversitesi Torbalı Meslek Yüksek Okulu'nda faaliyet gösteren Sondaj Teknikerliği gibi teknik bölümlerin daha da çeşitlendirilerek artırılması gerektiğine inanıyorum. Zira arama-üretim sektörü, gerekli yatırım ortamı oluşturulduğu takdirde önümüzdeki 10 yıl içerisinde büyük bir ivme kazanacak; bu ivmeye paralel olarak da öncelikli olarak teknik donanıma haiz, yurtdışı projelerde de görev alabilmesi için iyi derecede İngilizce bilen ara eleman istihdam edilecektir.

Son söz olarak, başlıkta yönelttiğim soruyu tekrar dile getirmek istiyorum: 'komplo teorileri' ile birbirimizi suçlamak yerine, arama-üretim sektörümüzün sorunlarını gerçekten tartışmaya hazır mıyız?

investments shall gain acceleration in our country. In case such acceleration occurs, a gigantic sector shall form in Turkey together with its servicing companies and subsidiary industries; which, in turn shall provide direct or indirect employment opportunities to tens of thousands of individuals. That is to say, the statutory infrastructure to foster the private sector investments must be formed at the first stage.

2) Government – Private Sector Collaboration at Employment: At the second stage, the qualified staff needs of the sector to develop with the new Petroleum Law shall naturally increase. In the current situation, TPAO serves as some sort of 'sector school'. When we observe the permanent staff of the companies making investments on this field, you'll see that majority of such staff comprises of individuals retired from TPAO. This current situation brings in two problems: The first problem is that the government loses its knowledge at the rate of failure to offer opportunities at the world standards. We observe that the experienced engineers of TPAO are transferred to foreign projects that offer far better opportunities. That is to say, in a market dominated by it, the government even loses its own qualified labor, leaving aside creation of new employment opportunities.

The second problem is that, as such staff conducted businesses that are reasonable to such rationale within the government mechanism for long years; they experience difficulties to adopt to the feasibility based projects of the private sector. As a result, unless we pave the way for the private sector at the exploration – production investments in Turkey, neither the government is capable of holding the qualified labor at hand nor the private sector can benefit from such experience in an effective manner. The solution to this problem is to execute a comprehensive collaboration of the government and the private sector as regards the employment of qualified staff in the exploration – production sector.

3) Training of Qualified Staff: At the third stage, the sector shall entail improvement at the training step. As a matter of fact, it is an apparent fact that the qualified technical staff deficiency, which is the primary problem of the sector even today shall transform into a bleeding wound in the incoming years. We are able to deal with this situation as two separate stages of employment: when we look at the engineers, thousands of youngsters currently graduating from Petroleum Engineering, Geology Engineering departments of many universities are even unemployed or endeavor to work at other sectors due to limited job opportunities. The development of the sector in the future years shall carry employment of such engineers to higher levels. Nonetheless, I believe that the actual labor needs shall be at technical staff level. As a matter of fact, even now we don't have a system training qualified technical staff. Under the current situation, we prefer to train such technical staff internally, but such works should be learned during a technical training process in advance and then create a gradually increasing process by gaining experience at the field. I believe that technical departments such as Boring Technician active under the structure of Dokuz Eylül University Torbalı Vocational High School should be further diversified and increased in number. Because the exploration – production sector shall gain great acceleration within the incoming decade in case of creating necessary investment environment; and in line with such acceleration, intermediate staff possessing necessary technical capabilities with fluent English level in order to be commissioned at the foreign projects will be employed. As the last word, I would like to mention once more the question I directed at the heading: are we really ready to deliberate the problems of the exploration – production sector rather than accusing each other with 'conspiracy theories'?